

7.3.2013

Valtiovarainministeriö
Kuntaosasto

Lausuntopyyntö VM162:00/2011

Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto on toimittanut kunnille ja muille asianosaisille 22.11.2012 päivätyn lausuntopyynnön kuntarakennelakiluonnoksesta. Lausuntoa pyydetään lausuntopyynnön liitteenä olleesta luonnoksesta yleisesti sekä erityisesti seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista (ml. poikkeuspenteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määrärajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Selvitysvelvollisuus, selvityspenusteet (ml. poikkeuspenteet) ja selvitysvelvollisuuden sisältö

Hallitusohjelman tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne, joka turvaa laadukkaita ja yhdenvertaiset kunnalliset palvelut asiakaslähtöisesti koko maassa. Hallituksen tavoite laadukkaiden ja yhdenvertaisten kunnallisten palveluiden turvaamisesta on oikeansuuntainen, sillä on selvää että väestön ja väestörakenteen muutokset sekä mm. henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet ovat tulevien vuosien aikana niin merkittäviä, että vähintäänkin kuntien tehtävien ja rahoitusmallin uudelleen arvioiminen on välttämätöntä.

Lakiluonnoksen mukaan kunnalla on velvollisuus selvittää kuntien yhdistymistä, mikäli yksikin kolmesta selvityspenusteesta osoittaa selvitystarvetta. **Selvityspenusteiksi on poliittisessa valmistelussa valittu sellaiset tekijät/kriteerit, että oletettavasti yksikään kunta ei Manner-Suomessa jää selvitysvelvollisuuden ulkopuolelle.** Taipalsaaren osalta selvityspenusteista täytyy valtaosa (palveluiden edellyttämä väestöpohja, työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne).

Palveluiden edellyttämää väestöpohjaa koskevan selvityspenusteen mukaan alle 20 000 asukkaan kuntien tulee selvittää yhdessä muiden kuntien kanssa yhdistymistä alueella, jossa on palveluiden järjestämisen, rahoittamisen ja kehittämisen kannalta riittävä väestöpohja ja kyky riittä-

7.3.2013

vään omaan palvelutuotantoon. Selvitysalueella tulee olla erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon oman palvelutuotannon, matalankynnyksen palvelujen ja lähipalvelujen kannalta vähintään noin 20 000 asukasta. Perusopetuksen laadukkaan ja yhdenvertaisen järjestämisen kannalta alle yksivuotiaiden ikäluokan tulee olla alueella vähintään noin 50 lasta.

Taipalsaaren kunta haluaa kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että osa selvitysvelvollisuuden täyttävistä kunnista täyttää väestöpohjavelvoitteen muodostettuaan aitoja ja laaja-alaisia yhteistoiminta-alueita, joilla on palveluiden järjestämisen, kehittämisen ja oman palvelutuotantokyvyn edellyttämä riittävä väestöpohja. Etelä-Karjalassa yhteistoiminta-alueena erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen alueella toimii Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä Eksote, jolle kunnat ovat siirtäneet sosiaali- ja terveyspalveluidensa järjestämisvastuun. Yhteistoiminta-alueen väestöpohja on noin 133 000 asukasta. Yhteistyön laajentamisen ja kehittämisen selvittämisen tulisi olla vaihtoehto kuntaliitoksille tai niiden selvittämiseksi.

Alle yksivuotiaiden ikäluokan tulee väestöpohjakriteerien mukaan olla vähintään noin 50 lasta. Kriteeri ei huomioi tarpeeksi hyvin kuntien erityispiirteitä. Taipalsaaren osalta syntyvyys ei aivan riitä 50 lapsen tavoitteeseen, mutta muuttoliike korjaa tilanteen niin, että perusopetuksen ikäluokan koko on noin 60–80 lasta vuosittain. **Näin ollen kriteeri tulee sitoa perusopetuksen ikäluokan keskimääräiseen kokoon useamman vuoden tarkastelujaksolla, jotta kuntien erityispiirteet voidaan huomioida.**

Taipalsaaren kunnan näkemyksen mukaan "pakkoselvittäminen" on omiaan murentamaan kunta-valtiosuhteen jo ennestään säröillä ollutta luottamusta. **Mikäli kuntarakennelaki tulee voimaan nyt esitetyssä muodossaan, sen edellyttämästä selvitystyöstä uhkaa tulla vain lain kirjaimen täyttävä mekaaninen työ, jonka lopputuloksen pystyy jo ennalta arvaamaan.** Selvitystyö vie kuitenkin kunnilta paljon aikaa ja resursseja, joita voidaan käyttää kunnan perustehtävien hoitamiseen ja niiden kehittämiseen paikallisesta itsehallinnollisesta näkökulmasta lähtien. Selvitystyön perustana tulee olla tavoitteen mukainen laadukkaiden ja yhdenmukaisten **kunnallisten palvelujen järjestäminen alueella asuvien kuntalaisten näkökulmasta, ilman päälle liimattua ehtoa kuntaliitoksista tai peruskunnasta.** Tarvitavat hallinnolliset rakenteet voidaan järjestää selvityksen tuloksena tulevan tarkoituksenmukaisen palveluverkoston tarpeeseen.

Esityksen sisältämät määräajat ja menettelyt

Kuntarakennelakiluonnoksen ja sen perustelujen (lausuntopyynnön liite 1) mukaan yhdistymis selvityksen tulee pohjautua riittävän laajaan valmisteluun ja tuoda esille kuntien päätöksenteon pohjaksi erityisesti yhdistymisellä saavutettavat edut ja haitat.

Taipalsaaren kunnan näkemyksen mukaan kuntarakennelain sisältämät määräajat ja aikataulut ovat epärealistisen tiukkoja. Kunnallinen selvitystyö päätöksentekoiheen vienee aikaa noin vuoden ja toimeenpano vähintään saman verran. Näin ollen kuntarakennelakiluonnoksessa annettu aikataulu ei mahdollista riittävää osallisuutta luottamushenkilöiden ja kunnan henkilöstön osalta

7.3.2013

ja annettu aikataulu mahdollistaa vain rajallisen sidosryhmien ja kuntalaisten osallistamisen valmistelutyöhön. Sidoryhmien ja kuntalaisten riittävä osallistaminen on ensiarvoisen tärkeää erityisesti selvittäessä kuntademokratian ja osallisuuden järjestämistä yhdistyvässä kunnassa. Selvitystä ei voida toteuttaa muutamassa kuukaudessa riittävällä laajuudella siten, että luottamushenkilöt saisivat riittävästi tietoa päätöksenteon pohjaksi ja kykenisivät sitoutumaan siihen. Tästä syystä yhdistymisselvitysten ja -esitysten määräaikaa tulisi siirtää esimerkiksi siten, että selvitykset tulee tehdä vuoden 2014 loppuun mennessä.

Lakiluonnos jättää mahdollisille selvityshaluttomille ja passiivisille kunnille mahdollisuuden viivästyttää selvitystyön aloittamista, koska lakiluonnoksessa ei oteta kantaa siihen kenen tai minkä tahon tulee olla selvitystyön aloittamisessa aktiivinen. Pelkästään sitä, että kunnat joutuvat lakiluonnoksen mukaan raportoimaan ministeriölle 30.11.2013 mennessä, minkä kunnan tai kuntien kanssa se selvittää kuntien yhdistymistä, ei voi pitää riittävänä mikäli selvitystyö halutaan aidosti käynnistää laissa säädetyn veloitteen nojalla.

Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntajaon muuttamisesta

Taipalsaaren kunnalla ei ole huomautettavaa kuntarakennelakiluonnoksen mukaiseen valtioneuvoston toimivaltaan päättää kuntajaon muuttamisesta.

Yhdistymisavustusten ehdot ja määrät

Taipalsaaren kunnan näkemyksen mukaan lain nojalla kunnille annettujen tehtävien hoitamiseen tulee osoittaa myös rahoitus ko. veloitteen hoitamiseksi. Näin ollen myös lailla kuntien tehtäväksi määrättävät yhdistymisselvitykset tulee kustantaa valtion varoista.

Lakiluonnoksessa yhdistymisavustusten ehdot ja määrät koskevat vain niitä kuntia, jotka ovat tehneet yhdistymisesityksen 1.4.2014 mennessä. Yhdistymisen tulisi tässä tapauksessa tulla voimaan viimeistään 1.1.2017. Tältä osin lakiluonnoksen aikataulut ovat liian tiukkoja.

Yhdistymisavustusten käyttökohteisiin Taipalsaaren kunnalla ei ole huomautettavaa muutoin kuin niiltä osin, että yhdistymissopimuksissa tulee sitovasti huolehtia siitä, että avustukset eivät kohdistu vahvan keskuskunnan tarpeisiin, vaan niitä käytettäisiin tasapuolisesti kuntalaisten hyväksi ja myös reuna-alueiden palvelujen turvaamiseen ja kehittämiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Taipalsaaren kunnan näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennelinjaukset ovat monilta osin vielä kesken ja tulevaisuus on tältä osin epäselvä. Selvennettäväksi jää, miten kuntarakennelakiluonnoksessa tavoiteltu kuntarakenteen uudistaminen ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen sovitetaan yhteen.

TAIPALSAARI

Saimaan sydämessä

Liite

Khall 26.2.2013 § 51

Kvalt 6.3.2013 § 27

4 / 4

7.3.2013

Etelä-Karjalassa toimiva Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä Eksote täytännee jo nyky muodossaan varsin hyvin sosiaali- ja terveyspoliittisen ministerityöryhmän linjaukset kuntien muodostamasta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuuseen kykenevästä, väestöpohjaltaan riittävän suuresta sote-alueesta, jossa perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido on varsin tiiviisti integroitu. Eksoten jäsenkuntina toimivat kaikki maakunnan kunnat ja ne ovat Imatraa lukuun ottamatta luovuttaneet kuntayhtymälle erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen järjestämisvastuun. Yhteistoiminta-alueen väestöpohja on noin 133 000 asukasta. Eksoten kaltainen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämis mallikaan ei ole ongelmaton ja maakunnan kunnat ovatkin osoittaneet halukkuutta ja aktiivisuutta Eksoten hallinnon, sopimusten ja kuntalaskutusten periaatteiden toimivuuden selvittämiseksi ja edelleen kehittämiseksi. Tällaiselle kehittämistyölle tulee myös jatkossa antaa mahdollisuus.

Taipalsaarella 7.3.2013

TAIPALSAAREN KUNNANHALLITUS

Jari Willman
kunnanjohtaja

Mikko Hietamies
hallintojohtaja

TAIPALSAAREN KUNTA
Kellomäentie 1
54920 TAIPALSAARI
www.taipalsaari.fi

Puhelin (05) 63591
Telefax (05) 414 2406
email kunta@taipalsaari.fi
Y-tunnus 0163320-5

Nordea	205438-15104	FI22 2054 3800 0151 04	NDEAFIHH
EKOP	562057-2213	FI15 5620 5720 0002 13	OKOYFIHH
EKSP	410813-2178	FI36 4108 1320 0001 78	HELSEFIHH
Sampo	800018-500762	FI45 8000 1800 5007 62	DABAFIHH
SHB	313130-1037787	FI84 3131 3001 0377 87	HANDFIHH